

дотворщенню неблагоприятних змєненнь.

Как уже отмечалось выше, одним из методов оценки риска инновационных проектов является использование величины дисконта.

Величина дисконта, используемая в рыночной экономике, в значительной мере зависит от хозяйственной конъюнктуры, перспектив экономического развития страны, мирового хозяйства и является предметом серьезных исследований и прогнозов. Экономический смысл дисконта состоит в сравнении денежных сумм во времени – нормы упущенной прибыли [4]. В настоящее время единого выбора величины дисконта не существует.

В результате анализа методов оценки риска усовершенствована методика оценки инновационного риска, которая основана на комплексном применении балльного метода, методов оценки чувствительности и устойчивости проекта.

Применение методики оценки рисков инновационных проектов позволит обоснованно оценить проект, избежать потерь при принятии инновационных решений.

1. Беренс В., Хавранек П. Руководство по оценке эффективности инвестиций: Пер. с англ. – М.: ИНФРА - М, 1995. – 528 с.

2. Буров В.П., Галь В.В., Казаков А.П., Морошкин В.А. Бизнес-план инновационного проекта. Методика составления. – М.: УИПККАП, 1997. – 106 с.

3. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції методи. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 278 с.

4. Инновационный менеджмент: Справочное пособие / Под ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева, Л.Э.Миндели. – СПб.: Наука, 1997. – 568 с.

5. Медынский В.Г., Шаршукова Л.Г. Инновационное предпринимательство. – М.: ИНФРА - М, 1997. – 236 с.

Получено 29.01.2008

УДК 658.589

В.О.ЗУБЕНКО

Українська державна академія залізничного транспорту, м.Харків

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Запропоновано методику визначення пріоритетності впровадження інноваційних проєктів, в основу якої покладено використання запропонованого інтегрального показника, що враховує результати інноваційної діяльності і відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства.

Ефективна організація інноваційного процесу веде до формування портфелю інноваційних проєктів, спрямованих на задоволення потреб споживачів. З одного боку, це можуть бути інновації, спрямовані

на задоволення потреб зовнішнього середовища, тобто споживачів ринку, з іншого – на внутрішні потреби підприємств в інноваційних змінах (первинні або вторинні), де споживачами є підприємства залізничного транспорту. Це становить перед підприємством проблему визначення пріоритетності їх впровадження.

Р.А.Фатхутдінов наполягає, що критерієм для прийняття управлінського рішення по обранню інноваційного проекту до реалізації є показники економічної ефективності [1, с.591].

Відповідно до рекомендацій ЮНІДО (Організації Об'єднаних Націй по промисловому розвитку), критерієм прийняття управлінського рішення щодо визначення пріоритетності реалізації інноваційних проектів є економічний ефект, для розрахунку якого використовуються наступні показники оцінки ефективності інноваційної діяльності: чистий дисконтований дохід, норма прибутку, норма прибутку на акціонерний капітал, коефіцієнт фінансової автономності проекту, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт результативності роботи, період окупності інвестицій в інноваційний проект [2].

В.І.Захарченко, О.В.Побереженець, Д.М.Ясин порівняльний аналіз інноваційних проектів пропонують виконувати в наступній послідовності [3]:

- на першому етапі виконувати порівняльний аналіз інтегральних оцінюючих показників ефективності інновації і терміну окупності капітальних вкладень;

- на другому етапі – порівняльний аналіз показників інвестиційної ефективності інновації по конкретному підприємству, що бере участь в її реалізації;

- на третьому етапі – порівняльний аналіз господарської і фінансової ефективності реалізації інновації на конкретному підприємстві;

- на четвертому, заключному, етапі – порівняльний аналіз бюджетної ефективності інновації.

Як вважають В.В.Дорофієнко, С.В.Калинович, Я.І.Жеребйов, порівняння проектів необхідно здійснювати за: якісними параметрами інновацій; об'ємами робіт, виконаних з використанням нових методів; рівнем цін, тарифів, умов оплати роботи; врахуванням чинника часу та врахуванням ризику впровадження інноваційних проектів [4, с.201-217].

А.В.Козаченко, М.П.Афанасьева, М.Г.Долинська і І.А.Соловійова вважають, щоб при розробці та подальшому впровадженні у виробництво результатів інноваційних проектів, крім показників економічної ефективності, треба також враховувати конкурентне середовище, в якому знаходиться підприємство. Вони стверджують, що конкурентне

середовище складається з комплексу факторів, які взаємопов'язані між собою [5, с.294]. Однак, врахувати вплив кожного фактора на формування конкурентного середовища достатньо складно, оскільки іноді вони суперечать один одному.

Узагальнюючи твердження вітчизняних та закордонних вчених, можна зробити висновок, що більшість з них проблему визначення пріоритетності реалізації інноваційних проектів вирішують за допомогою розрахунку показників оцінки економічної ефективності, а деякі з них враховують рівень підприємницького ризику та фактори конкурентного середовища.

Неможливо заперечити значущості показників економічної ефективності при виборі пріоритетності реалізацій проектів, однак, на сьогоднішній день підприємства транспорту функціонують в умовах жорсткої конкуренції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Тому перед підприємствами транспорту стоїть проблема визначення пріоритетності інноваційної реалізації проектів, яка б враховувала крім економічної ефективності ще й відповідність довготривалим стратегічним цілям, що в свою чергу дозволить забезпечити конкурентоспроможність підприємств галузі.

Метою даного дослідження є розробка методики визначення пріоритетності впровадження інноваційних проектів, в основі якої покладено використання запропонованого інтегрального показника, що враховує результати інноваційної діяльності і відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства.

Основним стимулом для реалізації інноваційного проекту є економічна ефективність. Інноваційні проекти, економічний ефект від реалізації яких є від'ємним, слід виключити з групи проектів, які розглядаються до реалізації, тобто до подальшого аналізу приймаються інноваційні проекти з позитивним економічним ефектом:

$$E_i > 0, \quad (1)$$

де E_i – економічний ефект, від реалізації i -го інноваційного проекту.

Наступним етапом у відборі інноваційного проекту для першочергової його реалізації повинен бути аналіз сумісності використання проектами наявних ресурсів підприємства. Це стає можливим, якщо проекти взаємопов'язані між собою або переслідують схожу мету. Витрати на створення і придбання спільних ресурсів розподіляються між проектами, що веде до скорочення загальних витрат:

$$PL_{\text{зар}} < PL_i + PL_j + \dots + PL_n, \quad (2)$$

де $PL_{\text{зар}}$ – загальні витрати для реалізації групи інноваційних проектів, об'єднаних схожою метою; $PL_{i,j,n}$ – витрати, необхідні для реалізації

і-го, j-го, n-го інноваційного проекту.

Після групування інноваційних проектів залежно від можливості їх сумісної реалізації всі запропоновані до розгляду проекти слід поділити на дві групи:

1. Одиночні проекти, які доцільно реалізовувати окремо ($\sum i_o$).

2. Групи проектів, які об'єднані між собою схожою метою – дані проекти раціонально реалізовувати спільно ($\sum i_{гр}$).

Оскільки ефективність одиночних проектів відома, слід визначити економічний ефект від реалізації груп проектів, об'єднаних між собою схожою метою. Економічний ефект від сумісної реалізації таких інноваційних проектів більше суми ефектів від роздільної їх реалізації:

$$E_{зар} > E_i + E_j + \dots + E_n, \quad (3)$$

де $E_{зар}$ – загальний економічний ефект, одержаний від реалізації групи інноваційних проектів, об'єднаних схожою метою; $E_{i,j,n}$ – економічний ефект, одержаний від реалізації і-го, j-го, n-го інноваційного проекту.

На підставі цього визначення пріоритетності реалізації інноваційних проектів пропонується виконувати за алгоритмом, наведеним на рисунку.

В якості вирішального показника необхідно використовувати запропонований інтегральний показник визначення пріоритетності реалізації інноваційних проектів, що враховує результати інноваційної діяльності і відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства. В основі цього показника лежить твердження, що безумовно пріоритетним інноваційним проектом вважається проект, який має найкраще поєднання таких важливих складових, як економічна ефективність та врахування пріоритетності інноваційних проектів щодо їхньої відповідності завданням обраної стратегії розвитку підприємства.

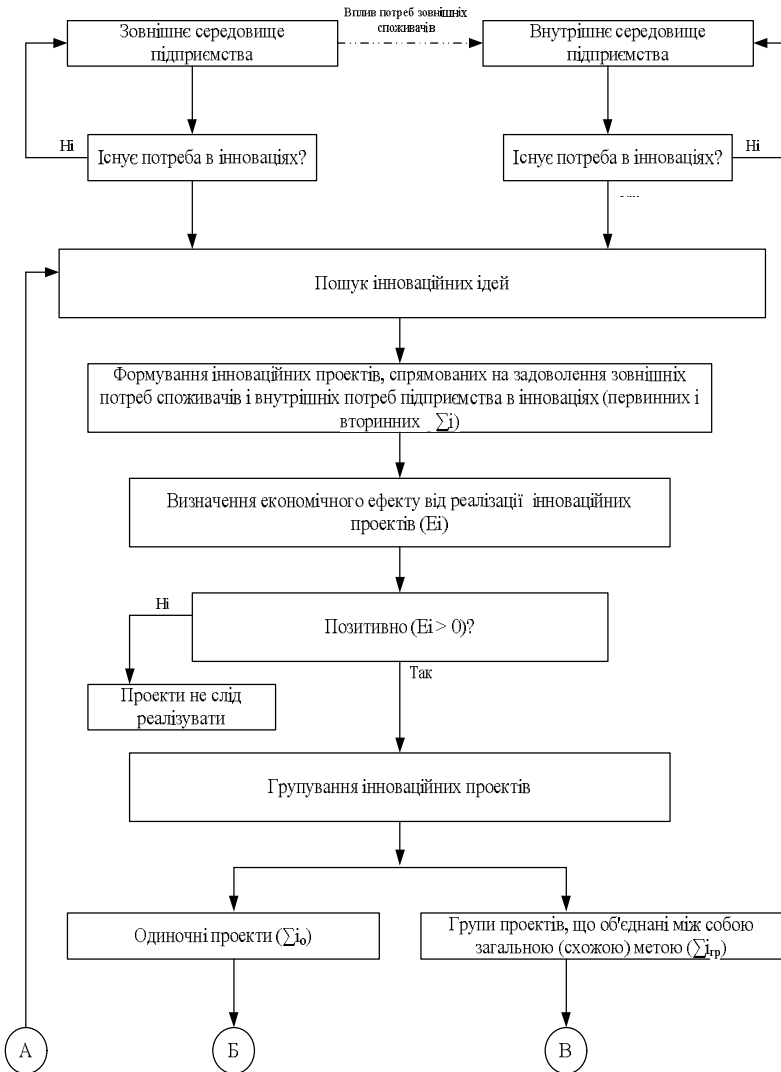
Послідовно та детально розглянемо кожен складову запропонованого інтегрального показника.

Для оцінки ефективності інноваційних проектів доцільно використовувати індекс доходності, за допомогою цього показника можна дати як абсолютну, так і відносну оцінку ефективності інноваційних проектів. Згідно з [6], індекс доходності визначається як співвідношення ЧДД та необхідної дисконтованої вартості інвестицій:

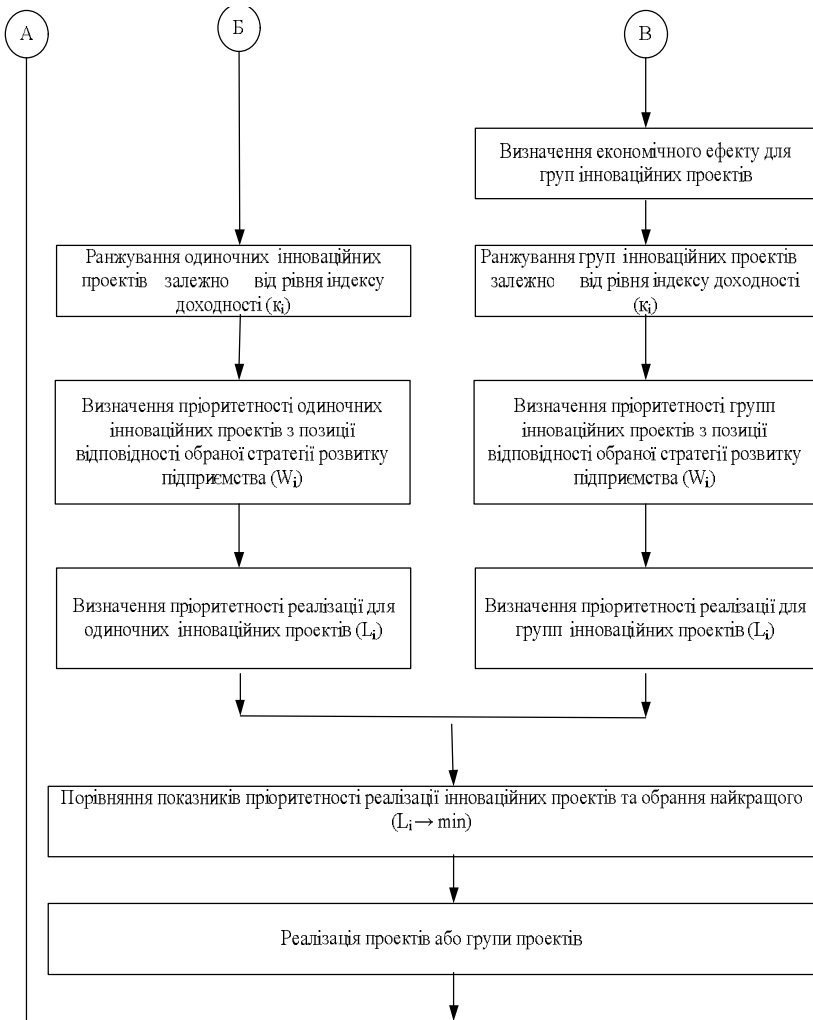
$$ID = \frac{ЧДД}{ДВІ}, \quad (4)$$

де ID – індекс доходності; ЧДД – чистий дисконтований дохід; ДВІ –

дисконтована вартість інвестицій в інновації.

Алгоритм визначення пріоритетності реалізації інноваційних проєктів

Продовження рисунка

Після визначення індексу доходності для кожного із запропонованих інноваційних проєктів необхідно виконати ранжування даних проєктів за значенням цього показника. Тобто інноваційному проєкту, що має найбільший індекс доходності, присвоюється номер „1”, проєкту, що має дещо менше значення цього показника порівняно з най-

кращим, – номер „2” і т.д. Отже, найкращим буде той проект, у якого номер пріоритетності проекту згідно з ранжуванням за індексом доходності (κ) буде найменшим

$$\kappa \rightarrow \min . \quad (5)$$

Другим елементом інтегрального показника є показник пріоритетності інноваційних проектів щодо відповідності завданням обраної стратегії розвитку підприємства (W). Цей показник має визначатися експертним шляхом керівництвом підприємства, що дозволить урахувати найменші деталі й особливості обраної стратегії розвитку підприємства. Особливості інноваційної стратегії залежать від профілю діяльності підприємства, рівня виробничо-технічного розвитку, а також виду робіт, що виконуються у виробничих і дослідницьких підрозділах підприємства в рамках інноваційного циклу за різноманітними видами нововведень.

Інноваційному проекту, що найповніше відповідає стратегічним цілям, присвоюється номер „1”, проекту, що дещо менш повно відповідає стратегічним цілям, – номер „2” і т.д. Отже, найкращим буде той проект, у якого номер згідно з ранжуванням за показником пріоритетності інноваційних проектів з урахуванням обраної стратегії розвитку підприємства (W) буде найменшим

$$W_i \rightarrow \min . \quad (6)$$

Таким чином, детально по черзі розібравши важливі складові, що впливають на процес визначення пріоритетності реалізації інноваційного проекту (розмір економічної ефективності; відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства), нами запропоновано в якості основного критерію використовувати інтегральний показник визначення пріоритетності реалізації інноваційних проектів (L_i):

$$L_i = \kappa_i \times W_i . \quad (7)$$

Найбільш пріоритетним для реалізації буде проект, що має найменше значення показника L_i

$$L_i \rightarrow \min . \quad (8)$$

Слід зазначити, що після впровадження «першого» щодо пріоритетності проекту (групи проектів) підприємство має переходити на етап «Пошук інноваційних ідей», який повинен мати постійне маркетингове забезпечення, тобто відповідати останнім потребам зовнішніх споживачів і внутрішнім потребам підприємства в інноваційних змінах.

Таким чином, запропонована методика визначення пріоритетно-

сті впровадження інноваційних проектів, в основі якої покладено використання запропонованого інтегрального показника, який враховує результати інноваційної діяльності і відповідність завданням обраної стратегії розвитку підприємства, дозволить впроваджувати на підприємстві не тільки інноваційні проекти, що забезпечують попередньо розрахований ефект, а і не менше економічно вигідні інноваційні проекти, які відповідають довготривалим стратегічним цілям, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність та ефективність підприємств транспорту.

1.Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с.

2.Инновационный менеджмент / Под ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева и Л.Э.Миндели – СПб.: Наука, 1998. – 568 с.

3.Захарченко В.И., Побереженец О.В., Ясин Д.М. Комплексная оценка эффективности внедрения инновации // Экономика та держава. – 2004. – №11. – С.23-31.

4.Дорофиев В.В., Калинович С.В., Жеребьев Я.И. Рынок новаций. – Макеевка: ДонНАСА, 2006. – 360 с.

5.Основи інвестиційно-інноваційної діяльності / За наук. ред. В.Г.Федоренко. – К.: Алеута, 2004. – 431 с.

6.Методика визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво, затверджена наказом Міністерства економіки з питань європейської інтеграції та Міністерства фінансів України від 25 вересня 2001 р. №218/446

Отримано 15.01.2008

УДК 65.011.47

М.А.ГРИНЬОВА

Харківський національний економічний університет

ОЦІНКА СТАНУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються актуальні питання оцінки і використання інноваційного потенціалу промислових підприємств. Запропоновано систему показників для визначення стану інноваційного потенціалу.

Успішна робота підприємств промисловості в умовах нестабільного зовнішнього середовища значною мірою залежить від результативності їх інноваційної діяльності. Стратегічна спрямованість використання інновацій є основою активного розвитку підприємств промислового комплексу не тільки в контексті їх міжнародної політики, але й внутрішньому на національному та регіональному ринках. Тому виникає необхідність у дослідженні та подальшому розвитку наукових підходів щодо оцінки стану інноваційного потенціалу підприємства, що визначає актуальність тематики статті. Оцінці інноваційного поте-